

МОТИВАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Мотив – це внутрішнє спонукання особистості до того чи іншого виду активності, що пов'язана із задоволенням певної потреби. Очевидно, що мотивами можуть виступати ідеали, інтереси особистості, її переконання, соціальні настанови, ціннісні орієнтації .

Відповідно до сучасних психологічних уявлень, категорія мотивації – це система мотивів, яка визначає конкретні форми діяльності або поведінки людини. Встановлена залежність активності людини, її ефективної діяльності від сили мотивації. Тобто, чим вища сила мотивації, тим вища результативність діяльності .

Проте мотив може характеризуватися не лише кількісно (слабкий або сильний), але й якісно. Як правило, виділяють мотиви внутрішні та зовнішні. Якщо для особистості (студента) має значення діяльність як така (наприклад, задовольняється пізнавальна потреба в процесі навчання), то говорять про внутрішню мотивацію. Якщо значення мають інші потреби (наприклад, потреба соціального престижу, одержання похвали, уникнення покарання і т.п.), то говорять про зовнішні мотиви. До зовнішніх мотивів відносять також стимули, об'єктивні умови середовища, в якому перебуває людина.

Однак поділ мотивів на внутрішні та зовнішні є недостатнім, хоча і дуже важливим. Адже саме зовнішні мотиви можуть бути позитивними (мотиви успіху, досягнення) і негативними (мотиви уникнення, захисту). Дослідження показують, що для сильних студентів, як правило, характерна внутрішня мотивація: вони орієнтовані на засвоєння міцних професійних знань, навичок і практичних умінь. Навчальні мотиви слабких студентів в основному зовнішні, ситуативного характеру: уникнути осуду і покарання за погане навчання, не втративши через неуспішність стипендії, тощо.

Розрізняють, крім мотивації тієї чи іншої діяльності, мотивацію поведінки. Це внутрішні спонуки особистості до тих чи інших вчинків, соціальних впливів і взаємодій. Необхідно сказати про два важливі типи мотивації поведінки – мотивацію успіху і мотивацію остраху невдачі. Мотивація на успіх є позитивною, людина, починаючи справу, має на увазі досягнення чогось конструктивного, необхідного, в основі її активності лежать надія на успіх і потреба у його досягненні. Мотивація на невдачу – негативна, активність людини спрямована на уникнення зриву, осуду, покарання. Ще не розпочавши справу, людина вже боїться можливої невдачі, зовсім не сподіваючись на досягнення успіху.

Мотивація на успіх. Такі особи, як правило, активні, ініціативні. Якщо зустрічаються перешкоди, вони шукають способи їх подолання. Продуктивність діяльності, активність меншою мірою залежать від

зовнішнього контролю. Вони відрізняються наполегливістю в досягненні мети, схильні планувати своє майбутнє на далеку перспективу.

Мотивація на невдачу. Такі особи менш ініціативні. При виконанні відповідальних завдань шукають причини відмови від них. Обирають завдання або дуже легкі, або нереальні. Відрізняються меншою наполегливістю у досягненні мети.

Внутрішніми факторами формування тієї чи іншої мотивації виступають потреби. Потреба – це необхідність в об'єктивних умовах, предметах, об'єктах, без яких неможливі розвиток та існування живих організмів, їх життєдіяльність. Потреба розглядається як особливий психічний стан індивіда, що відчуває або усвідомлює свою „напругу”, „незадоволення”, „дискомфорт”, як відображення в психіці людини невідповідності між внутрішніми і зовнішніми умовами діяльності.

Незадоволення життєво важливих потреб людини гальмує появу і розвиток інших потреб, часто знижує активність або змінює її спрямованість.

Тривале незадоволення таких потреб веде до виникнення фрустрації – стану, сповненого тривоги, внутрішнього дискомфорту, загальної напруги тощо.

Отже, однією із важливих функцій викладача є стимулювання позитивної мотивації кожного студента в процесі організації різноманітних видів діяльності. Позитивною мотивацією навчальної діяльності студентів може бути створення викладачем проблемної ситуації, що спонукає студентів до пошуку рішення проблеми, крок за кроком підводячи їх до мети. Для цього новий навчальний матеріал подається у формі проблемної задачі. В її умові є протиріччя, які потрібно знайти і вирішити .

У процесі розв'язування проблемних задач студенти набувають у співробітництві з викладачем нові потрібні знання. Таким чином, процес пізнання студентів при цій формі подання інформації наближається до пошукової, дослідницької діяльності. За допомогою проблемних ситуацій забезпечується розвиток теоретичного мислення, пізнавальний інтерес до змісту дисципліни, професійна мотивація.

3.А. Сивогракова

МОЖЛИВОСТІ ПСИХОДІАГНОСТИЧНОГО МЕТОДИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ЩОДО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ

Актуальним завданням сучасної психології є пошук відповідей на питання змісту, детермінантів розвитку, умов ефективного розгортання психологічної компетентності фахівців різного профілю, зокрема